

Semel EMV

Sagem EFT930 – Käyttäjän käsikirja

painos 3. © Semel 2009

Tämä dokumentti kuvaa mahdollisimman tarkasti kyseessä olevaa laitetta ja sen käyttöä. Mikäli eroavaisuuksia löytyy, Semel ei anna takuita siitä, että tämä dokumentti ja toisaalta laitteisto ja ohjelmisto ovat yhtenevät. Mahdolliset eroavaisuudet eivät kuitenkaan velvoita Semeliä toimittamaan ko. toimintoja uuden ohjelmaversioiden tai huollon yhteydessä.

Semel on tarkistanut, että tämän dokumentin sisältö vastaa kuvattua laitetta mahdollisimman tarkasti. Semel tarkistaa dokumentin tiedot säännöllisin väliajoin, ja tarvittavat muutokset sisällytetään seuraavaan painokseen. Dokumenttiin voidaan tehdä muutoksia ilman ennakkoilmoitusta. Otamme myös mielihyvin vastaan parannusehdotuksia.

Tämän dokumentin ja sen sisällön kokonaan tai osittainen monistaminen tai levittäminen mitä tahansa teknisiä välineitä apuna käyttäen on kielletty ilman etukäteen hankittua Semelin antamaa kirjallista lupaa. Kaikki oikeudet pidätetään.

Sisältö

	Lyhyesti	4
1	Yleistä Sagem EFT930 laitteen käytöstä	7
1.1	Sirukortin lukijan ja magneettiraitakortin lukijan käyttö	8
1.2	Semel Taksimittari ja Sagem EFT930 (vuoron aloitus ja tilinäyttö)	9
1.3	Maksutapahtumien purkaminen	9
1.4	Valikot ja Sagem sovellusten toiminto F-valikko	11
2	EMV maksaminen	12
2.1	Maksaminen käyttämällä PIN -koodia	12
2.2	PIN -koodin ohittaminen	13
2.3	Maksun peruutus	14
2.4	Korttinosto	14
3	Maksaminen magneettikortilla	15
3.1	Älykkäät magneettiraitakortit	15
3.2	Kortin tarkistus taksitoimialan magneettikortilla	15
3.3	Maksutapahtuma magneettiraitakortilla: pankki- tai luottokortti	16
3.4	Omavastuun maksaminen maksupäätteellä	16
3.5	Maksutapahtuma magneettiraitakortilla: rahasaldollinen kortti	17
3.6	Maksutapahtuma magneettiraitakortilla: matkasaldollinen kortti	17
3.7	Kortin numeron syöttäminen käsin	19
4	Yhtiölaskutus/oma laskutus/Kela-laskutus	20
5	Maksaminen toimikortilla (SOTE)	22
5.1	Kimppakyyti (SOTE)	24
6	Maksaminen Kaupunkikortilla (LIKUMA)	25
6.1	Kimppakyyti-toiminnon valinta LIKUMA-kortilla	25
6.2	Maksaminen LIKUMA-kortilla	25
7	Maksaminen toimikortilla (X-CARD)	27
7.1	Omavastuun muuttaminen (X-CARD)	28
7.2	Kimppakyyti (X-CARD)	29
8	Maksaminen toimikortilla (Matkahuolto)	32
8.1	Matkahuollon turvamoduulin asentaminen	32
8.2	Matkahuollon turvamoduulin avaaminen	33
8.3	Matkahuollon lippujen vastaanottaminen reittiajossa	33
8.4	Matkahuollon lippujen vastaanottaminen normaaliajossa	34
8.5	Matkahuollon kortin esittämiä kysymyksiä	34
9	Maksupäätteen asetukset	36
10	Virheilmoituksia ja niiden selitykset	37
10.1	Ilmoitukset maksupäätteen näytöllä	37
10.2	Ongelmatilanteet	40
11	Laitteen huolto ja puhdistus	41
11.1	Kuittirullan vaihto	41
11.2	Likaantunut juovalukija	41
11.3	Maksupäätteen akun tyhjennys ja uudelleenlataus	42
11.4	Bluetooth-maksupäätteen ja sen latausphojan yhdistäminen	42
12	Tukipalvelut	43

Lyhyesti

Tämä käsikirja kuvaa Sagem EFT930 EMV maksupäätteen toimintaa.

Sagem EFT930G (GPRS) ja Sagem EFT930B (Bluetooth) maksupäätteet on räätälöity käytettäväksi Semel TaxiPay -ohjelmistojen ja Semel TM4006/TM4006B -taksamittareiden kanssa. Tämän johdosta maksupäätte ottaa vastaan laajan valikoiman taksi-liikenteessä käytettävistä maksuvälineistä ja maksutavoista yhdessä siihen kytketyn taksamittarin kanssa. Semel maksujärjestelmään räätälöidyissä maksupäätteissä on myös muita saman laitevalmistajan maksupäättemalleja suurempi muisti.

4

Tämän maksupäätteen ohjelmisto on suunniteltu taksin EMV-ratkaisuksi. Maksupäätteellä voidaan vastaanottaa EMV-sirukortteja, magneettiraitakortteja sekä taksialan erityiskortteja kuten SOTE tai Likuma. Maksupäätte käyttää GSM/GPRS tietoliikennettä maksuviestien käsittelyssä.

Sagem EFT930 maksupäätte on räätälöity osaksi taksien Semel maksujärjestelmää. Maksutapahtumaa tehtäessä on suoritettava useita erilaisia tarkistuksia ja toimenpiteitä ennenkuin maksu voidaan lopullisesti ottaa vastaan. Näitä maksuliikenteeseen liittyviä tarkistuksia ja toimenpiteitä hoitaa yhä enemmän Semel maksukeskuksen ohjelmistojen avulla. Sagem EFT930 maksupäätte käyttää tiedonsiirtoon langatonta yhteyttä, joka mahdollistaa myös erilaisten ohjelmistopäivitysten tekemisen ilmateitse.

Järjestelmän tietoliikenne on pyritty toteuttamaan mahdollisimman tehokkaaksi ja luotettavaksi taksikäytössä. On kuitenkin huomioitava ettei mobiililaitte koskaan saavuta 100% luotettavuutta ja että tietoliikenteessä voi esiintyä katkoksia. Lisäksi on todettava että EMV-maksupäätte on tuonut suuren muutoksen maksuliikennejärjestelmiin. Laitteen käyttö vaatii käyttäjältä huomattavasti suurempaa huolellisuutta kuin edellisen sukupolven maksupäätteratkaisut.

EMV-sirukortilla maksamiseen liittyy olennaisena osana turvallisuus. EMV-standardin avulla pyritään vähentämään korttivääräennöksiä sekä korttien väärinkäyttöä. Turvallisuus käsittää koko maksuliikenteen ketjun, jolloin myös maksupäätteen käyttäjä on osa EMV-standardin määrittelemää maksutapahtumaa. Tästä johtuen on tärkeää noudattaa EMV-maksamisesta annettua ohjeistusta. Korttiyhtiöt määräävät maksupäätteen käytön laiminlyönneistä sanktioita myös maksupäätteen omistajalle.

Sagem EFT930G (GPRS) näppäimistö, näyttö ja toiminnot

"Pistoke" kertoo että maksupäätte saa virtaa

Maksupäätteen akun varustilan ilmaisim

Näytöllä lukee taksamitarin tila (esim "Vapaa" tai "Varattu") sekä tietoliikenneyhteyksien tila:

D ** = molemmat yhteydet OK.

D *- = ei yhteyttä EMV- keskukseseen.

D -* = ei yhteyttä erikoiskortti palvelimeen.

D -- = ei kumpaakaan yhteyttä.

Kun maksuväline on syötetty terminaaliin, näytöllä lukee maksamiseen liittyviä tietoja ja kysymyksiä.

Paperinsyöttönäppäin "Paper feed" ja käynnistysnäppäin

Luuri ylhäällä = maksupäätteellä on GPRS-yhteys vieressä oikealla ilmoitettuun teleoperaattoriin, ja teleoperaattorin nimen vieressä näkyy kentän voimakkuus (1-4 pykälää).

Magneettikorttien lukuhahlo (koko laitteen pituinen). Kortti magneettijuova alas ja vasemmalle.

Toiminnot, Menunäppäin

Paluu / keskeytä (punainen)

Korjaus (keltainen)

Hyväksy / OK (vihreä)

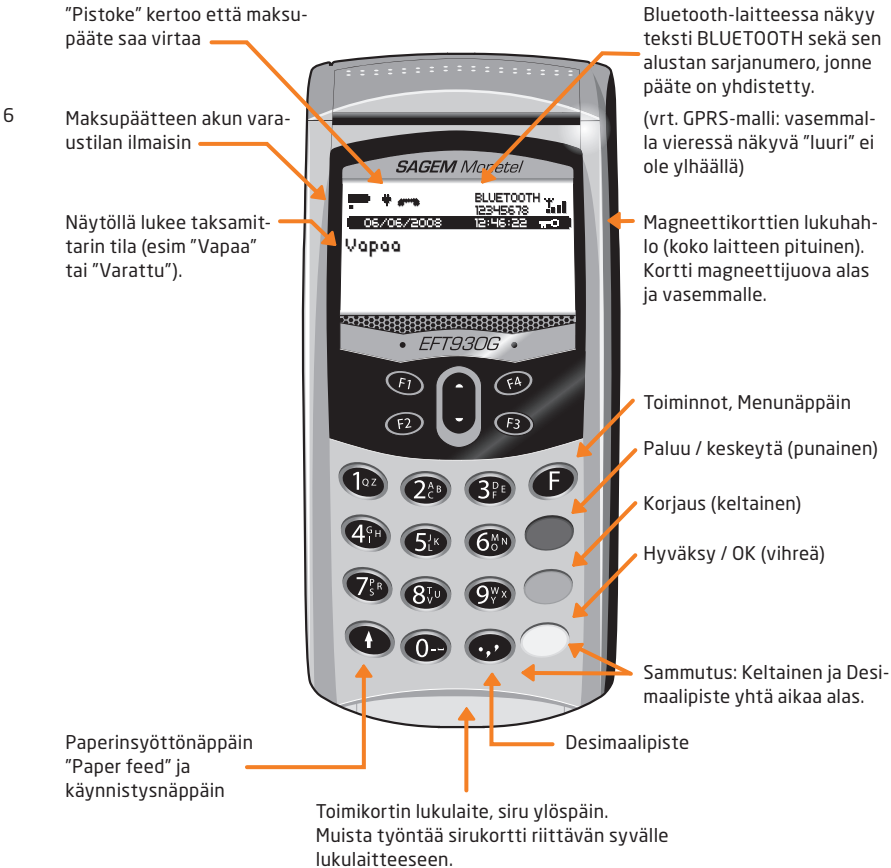
Sammutus: Keltainen ja Desimaalipiste yhtä aikaa alas.

Desimaalipiste

Toimikortin lukulaite, siru ylöspäin. Muista työntää sirukortti riittävän syväälle lukulaitteeseen.

Kuva: Sagem EFT930G

Sagem EFT930B (Bluetooth) näppäimistö, näyttö ja toiminnot

Kuva: Sagem EFT930B (Bluetooth)

1 Yleistä Sagem EFT930 laitteen käytöstä

1. Laitetta ei pidä jättää autoon mikäli auto jää pakkaseen pitkäksi aikaa.
2. Mikäli laite otetaan pidemmäksi aikaa pois telineestä, on hyvä sulkea laitteen virta painamalla **piste-näppäin ja keltainen näppäin yhtäaikaa pohjaan kunnes näytön valo sammuu ja laite sulkeutuu.**
3. Suljettu laite käynnistyy automaattisesti kun se asetetaan telineeseensä jossa on virta, tai kun painetaan alarivissä vasemmalla olevaa **nuoli ylös** -näppäintä.
4. **HUOM!** Laite käynnistyy automaattisesti kun se asetetaan autotelineeseen.

Mikäli laitteen akku tyhjentyy kokonaan, laitetta voi käyttää vasta kun akun lataus on saavuttanut tietyn minimitason. Minimitason saavuttamiseen voi kulua jonkin aikaa.

5. Laite on EMV-sääntöjen mukaan turvasuojattu tunkeutumisyriä vastaan joten sitä ei saa kolauttaa, pudottaa, tai yrittää avata missään tilanteessa. Avattu tai pudotettu laite lakkaa toimimasta (näyttöön tulee teksti: **"Alert irruption"**) ja se on toimitettava Semel Oy:lle. Tällöin päätteen takuut raukeavat, kuten myös jos laitteen sinetit eivät ole ehjät.
6. EMV-maksamiseen ei kuulu toimintoa joka toimisi kuten aikaisempi "Korttitarkistus", jolla tarkistettiin kortin kelpoisuus ennen kuin matkan hinta oli tiedossa.

1.1 Sirukortin lukijan ja magneettiraitakortin lukijan käyttö

Sirukortin lukijan käyttäminen

8 Kaikki sirukortit luetaan maksupäätteen alalaidasta löytyvässä lukijassa. **Ota maksupäätte pois autotelineestä ennen sirukortin asettamista lukijaan. Aseta kortti sirullinen laita edellä kortinlukijaan. Varmista, että kortti on riittävän syvällä lukulaitteessa.** Korttia asetettaessa tuntuu pieni vastus jonka jälkeen kortti pysyy kiinni lukijassa. Kun kortti on asetettu oikein lukijaan, siru ei ole näkyvässä, mutta suurin osa kortista jää näkyviin laitteen ulkopuolelle.

Sirukortin tiedot tulee aina ensisijaisesti lukea sirulta ja kortinhaltijan tunnistamisen tulee ensisijaisesti tapahtua tunnusluvulla (asiakkaan henkilökohtainen PIN-koodi).

Magneettiraitakortin lukijan käyttäminen

Magneettiraitakortit, kuten yhtiöiden laskutuskortit sekä kuljettajakortit, luetaan maksupäätteen oikeassa reunassa olevassa magneettijuovalukijassa. Vedä kortti pitkittäin maksupäätteen suuntaisesti, siten että **magneettijuova on alaspäin ja maksupäätteen puolella (vasemmalla)**. Kortin voi vetää kumpaan suuntaan tahansa, alas tai ylöspäin.

Aseta kortti lukijaan ja vedä hiljaa niin pitkälle että lukupään vastus alkaa tuntua. Sen jälkeen vedä kortti tasaisesti lukupään ohi.

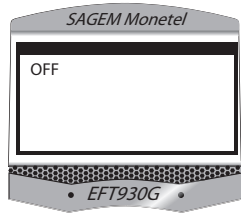
HUOM! Aikaisempaan Semel CT820i -kortinlukijaan verrattuna Sagem maksupäätte vaatii huomattavasti tarkemman magneettijuovan luvun. On mahdollista, että korttia joutuu käyttämään lukijassa useita kertoja ennenkuin päätte lukee raidan.

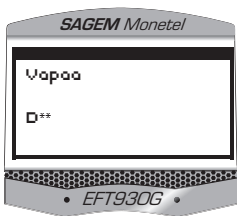

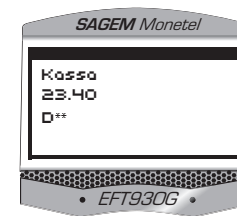
1.2 Semel Taksamittari ja Sagem EFT930 (vuoron aloitus ja tilinäyttö)

HUOM! Laite käynnistyy automaattisesti kun se asetetaan autotelineeseen.

HUOM!	EFT930 NÄYTTÖ
Maksupäätteen on autotelineessä aina virta kytkettynä. Taksamittarin ollessa pois päältä maksupäätteen näytössä lukee OFF.	
Aloita ajovuoro vetämällä kuljettajakortti maksupäätteen lukijan läpi (tai näppäilemällä taksamittarista).	

9

Maksupäätteen näyttö seuraa taksamittarin tilaa, oheinen esimerkki:

EFT930 NÄYTTÖ		
		

1.3 Maksutapahtumien purkaminen

Maksutapahtumat purkautuvat automaattisesti maksukeskukseen kun yhteys on toiminnassa.

Kuitenkin, kuljettajan ja autoilijan tulee valvoa korttimaksuja (summat ja lukumäärät) tässä esitettyjen raporttien avulla.

Kun auto lopettaa vuoron, keskus (taksiyhtiö ja EMV-keskus) lähettävät välittömästi raportit ajoneuvoon. Nämä raportit, purkuraportti ja EMV-erittely, tulostuvat

automaattisesti saapuessaan mittarille. Taksamittarin vuororaportissa kaikki EMV-maksut näkyvät tällä hetkellä pankkikorttien ryhmässä.

VUORORAPORTTI

Taksiyhtiön palvelimen muodostama purkuraportti.
Se sisältää kaikilla korttityypeillä tehdyt maksut.

Taksiyhtiön nimi
=====

Purkujen tekn nrot
alku-loppu
Auto 123
Vuoro 234 alkoi
01.02.2008 klo 17:17:20
Puretut maksut (EUR):
ID kpl EUR
==== =====

EMV	5	181,80
HKI	2	44,60

Vuoro loppu
02.02.2008 klo 01:02:03
Sulkulistan pvm
31.01.2008 klo 22:39:39

EMV-keskuksen muodostama EMV-erittely, joka listaa EMV-maksut siten että eräiden kortinantajien maksut nähdään erikseen (siis purkuraportin kohta EMV on avattu).

EMV Erittely
=====

Purkujen tekn nrot
alku-loppu
Auto 123
Vuoro 234 alkoi
01.02.2008 klo 17:17:20
Puretut maksut (EUR):
ID kpl EUR
==== =====

LUO	3	124,20
DIN	1	34,20
AMX	1	23,40

Vuoro loppu
02.02.2008 klo 01:02:03

Maksukeskukseen siirtyneiden maksutapahtumien tarkistus

Taksamittarin koodilla **93E** voi tarkistaa onko taksamittarilla maksutapahtumia jotka eivät ole siirtyneet maksukeskukseen. Tämä toiminto kattaa vain erilaisilla toimikortteilla tehdyt maksutapahtumat (esim. taksiyhtiöiden maksukortit). Jos kaikki tapahtumat ovat siirtyneet, mittarin kirjoitin tulostaa toiminnolla 93E "JONO TYHJÄ". Vastaa-vasti, jos jonossa on tapahtumia, kirjoitin tulostaa "JONON ENSIMMÄINEN:..." ja sen jälkeen tiedot alkaen ensimmäisenä jonossa olevasta tapahtumasta.

EMV-keskukseen siirtyneiden maksutapahtumien tarkistus

Maksupäätteessä on oma toiminto jolla voi tarkistaa ovatko EMV-maksutapahtumat siirtyneet EMV-keskukseen. Valitse **F**-näppäin -> Asetukset -> EMV-purkuraportti. Voit tehdä saman myös pikavalinnalla **F17**. (Valikon käyttämisen yleisohje löytyy seuraavasta luvusta.) Maksupäätte tulostaa tiedon siitä, onko EMV-maksutapahtumia siirtymättä.

HUOM! Mikäli maksupäätte ilmoittaa, että maksutapahtumia on purkamatta vielä seuraavan ajovuorosi päättyessä, tarkista GPRS-yhteyden toimivuus ja ota yhteyttä maksupalvelusi tarjoajaan. Katso myös kappale 9 Virheilmoituksia ja niiden selitykset.

11

1.4 Valikot ja Sagem sovellusten toiminto F-valikko

Sagem-maksupäätteeseen asennettujen sovellusten lisätoimintoja löytyy **F**-valikon kautta. Painamalla **F** avautuu päävalikko. **F**-valikossa liikkuminen käy seuraavasti:

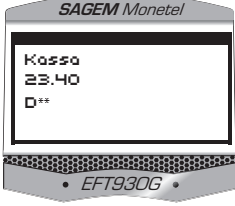
- valitse nuolinäppäimillä haluamasi valikko
- tee valinta painamalla vihreää näppäintä
- pääset pois valikosta painamalla punaista näppäintä

Alla on kuvattu kunkin valikkorivin alta löytyvät toiminnot:

- TELIUM MANAGER: laitteen asetuksia. Täältä löytyvät ohjelmistojen versiotiedot. Tämän valikon komentoja ei tarvita päivittäisen käyttöön. **Älä muuta laitteen asetuksia.**
- LIKUMA KAUPUNKIKORTTI toimikorttisovellus:
  - "Tarkista kortti"
  - "Kortin tiedot" tulostaa toimikortin tietosisällön, josta nähdään esimerkiksi jäljellä olevien matkojen määrä. (LIKUMA)
  - Kimppakyyti
- Laskutus: yhtiölaskutus, oma laskutus -toiminnot, korttinumeron syöttö sekä KELA-laskutus.
- Asetukset: **vain valtuutetun asennusliikkeen käyttöön**
  - Mihin Sagem tulostaa
  - Mihin Comlink tulostaa
  - Kimppakyyti
  - Tulosta tiedot
  - SA6 version
  - EMV Purkuraportti
- EMV DC: EMV-maksun peruuttaminen.

2 EMV maksaminen

12

EMV MAKSAMINEN	EFT930 NÄYTTÖ
<p>Maksaminen voidaan aloittaa vasta kun kyydin summa on siirtynyt taksamittarista Sagemin näytölle. Äänimerkki kertoo summan siirtyneen. Sen jälkeen voi syöttää kortin, tai ojentaa maksupäätteen matkustajalle.</p>	

2.1 Maksaminen käyttämällä PIN -koodia

Ojenna maksupäite matkustajalle. Matkustaja syöttää EMV-kortin sirulukijaan, jolloin maksupäätteen näytöllä välähtää **VALINTA KÄYNNISSÄ**.

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
<p>Jos kortilla on useampia maksutapoja eli sovelluksia, ne näkyvät allekkain maksupäätteen näytöllä.</p> <p>Esimerkki: Matkustaja eli kortinhaltija valitsee oikean vaihtoehdon nuolinäppäimillä ja hyväksyy valinnan painamalla vihreää näppäintä.</p>	<p>VISA PANKKIKORTTI</p>
<p>Näytössä näkyvät nyt käyttötapa, summa ja teksti:</p> <p>Teksti PALAUTA LAITE KULJETTAJALLE ei ilmesty Bluetooth -versiossa.</p>	<p>ANNA PIN JA PAINA VIHREÄÄ NÄPPÄINTÄ</p> <p>jonka jälkeen teksti:</p> <p>PALAUTA LAITE KULJETTAJALLE</p>
<p>Matkustaja syöttää PIN-koodin, hyväksyy painamalla vihreää näppäintä ja palauttaa maksupäätteen kuljettajalle. Maksupäätteen valo on päällä noin 30 sekuntia. Jos PIN- koodia ei syötetä, maksupäite keskeyttää maksun.</p> <p>PIN-koodin syötön ohitus on kuvattu kappaleessa 2.2. Näppäilyvirhe korjataan keltaisella näppäimellä.</p>	<p>HUOM. aseta GPRS-maksupäite takaisin telineeseen sen jälkeen kun asiakas on syöttänyt PIN-koodinsa!</p>

Maksupääte ja kortti päättävät yhdessä, tehdäänkö katevarmennus pankin tilille, ja hyväksytäänkö maksutapahtuma. Varmennus kestää tyypillisesti 15 sekuntia, maksimissaan kaksi minuuttia. Älä poista korttia lukijasta ennenkuin maksupääte ilmoittaa **OTA KORTTI**. Virheilmoitusten selitykset löytyvät tämän ohjeen luvusta 9.

Kun asiakas ojentaa maksupäätteen takaisin kuljettajalle, aseta se telineeseen. GPRS-maksupääte voi pyytää painamaan vihreää näppäintä ennenkuin kuittien tulostus alkaa, Bluetooth-versiossa kuittien tulostus alkaa automaattisesti.

HUOM! Kuittijärjestys: ensin kuljettajan kuitti, sitten asiakkaan kuitti. Asiakkaan kuitin saat tulostettua Semelin taksamittarin **K** -painikkeella.

13

2.2 PIN -koodin ohittaminen

Jos asiakas ei muista tunnuslukua tai ei halua syöttää sitä, tunnusluvun voi ohittaa seuraavasti:

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
Asiakas ojentaa maksupäätteen (jossa maksukortti) kuljettajalle. Paina punaista näppäintä.	OHITA PIN F2 (Kyllä) / F3 (Ei)
Jos sallit ohituksen, valitse F2 (Kyllä). HUOM. jos PIN-koodin syöttö ohitetaan, maksupääte varmentaa AINA tapahtuman. Huomaathan, että mikäli tietoliikenneyhteyksissä on katkos, tapahtumaa ei saada varmennettua eikä sen johdosta maksupääte voi hyväksyä maksutapahtumaa. Tällöin ainoa keino saada maksutapahtuma hyväksytyksi, on tehdä varmennus soittamalla varmennuskeskukseen.	
Pääte varmentaa tapahtuman. Tarkista asiakkaan henkilöllisyys ja pyydä allekirjoitus. Jos et salli PIN-koodin ohitusta, valitse F3 (ei). Pääte palaa KASSA -tilaan. Kyyti on maksettava eri maksuvälillä.	

OHJE - maksun varmennus puhelimitse:

Sirukortin tiedot luetaan sirulta, mutta tunnusluvun näppäileminen ohitetaan kuten ohjeistettu edellisellä sivulla ja maksu varmennetaan kortin liikkeellelaskijalta:

Kun maksupäätte kysyy "**varmennus num.=**", kuljettajan pitää soittaa varmennus (American Express 0800 114 646, Diners Club 0800 955 55, Luottokunta (09) 696 46 46, pankit 0100 3100) ja syöttää puhelimesta saatu varmennusnumero maksu päätteeseen. Tämän jälkeen asiakas hyväksyy maksun kuitin allekirjoituksella. Vastuu kadonneilla/varastetuilla korteilla tehdyistä ostoista on taksiyrittäjällä.

14

2.3 Maksun peruutus

1. Peru edellinen EMV-maksu mittarin komennolla **321E**.
Mittari kysyy OK? ja tulostaa kirjoittimelle ohjetekstin jossa on oikaistavan maksun tiedot.
2. Paina taksamittarin **K**. Maksupäätte näyttää "PERUUTUS ja SYÖTÄ KORTTI".
3. Matkustaja eli kortinhaltija syöttää maksukortin ja painaa maksupäätteestä **F1**, joka tarkoittaa Tee peruutus (**F4**:llä voi keskeyttää peruuttamisen).

Mittarin tulostin tulostaa hyvityskuitin kuljettajalle ja asiakkaalle. Lopuksi mittari kysyy ALV-kantaa ja summaa, jonka jälkeen maksetaan halutulla tavalla.

2.4 Korttinoisto

Maksupäätteellä voi tehdä korttinoiston. Käteistä ei luottokorteilla kuitenkaan voi nostaa.

1. Käynnistä käteisnosto mittarin komennolla **50E**.
Mittari kysyy summaa.
Maksupäätte näyttää sitten summan ja tekstin Käteisnosto.
2. Matkustaja eli kortinhaltija syöttää maksukortin.
Jos kortilla on useampia maksutapoja, matkustajan tulee valita muu kuin luotto, esimerkiksi PANKKI.
Maksupäätte kysyy ANNA PIN JA PAINA VIHREÄÄ NÄPPÄINTÄ.
Lopuksi mittarin tulostin tulostaa Kuljettajan kuitin (jossa teksti NOSTO) sekä matkustajalle kuitin KORTTIMAKSUTOSITE.

3 Maksaminen magneetikortilla

3.1 Älykkäät magneettiraitakortit

Älykkäitä magneetikortteja käytetään yhä enemmän tilausvälitysyhtiöiden omina maksukortteina sekä kuntien maksukortteina. Magneetikortti on online-kortti joka käy tarkistamassa maksupalvelimelta mikä on kortin käyttötapa.

Älykkäistä magneettiraitakorteista voi löytyä seuraavia toimintoja:

15

- Luottokortti (laskutettava kortti, voi sisältää asiakaskohtaisen hinnoittelun)
- Saldo (rahamäärä joka on ladattu kortin tilille)
- Saldo matka (matkoja joita on ladattu kortin tilille)
  - Saldo voi olla vuosi-, kuukausi-, viikko- tai päiväkohtainen
- Omavastuullinen kortti (voi olla raha- tai matka-saldo, mutta omavastuu peritään asiakkaalta)
- Omavastuullinen kortti jossa automaattinen omavastuu: joko kiinteä tai kuljettuun matkaan perustuva (esim linja-autotaulukko)

3.2 Kortin tarkistus taksitoimialan magneetikortilla

Taksamittarin ollessa VAPAA -tilassa tai TAKSA -tilassa

- Vedä kortti lukulaitteen läpi, jolloin voit tarkistaa onko kortti maksukelpoinen eli sisältyykö se autoilijan vastaanottamiin korttityyppeihin ja/tai onko se sulkulistalla.
- Jos autossa on ONLINE-yhteys keskuksen, tarkistukset tehdään keskuksen tietojen perusteella.
- Maksupäätteen kertoo kortin kelpoisuuden tulostamalla korttia koskevat tiedot kirjoittimelle. Jos kortti on yhdistelmäkortti, tulostetaan molempien käyttötapojen tiedot.
- Mikäli luetun kortin tyyppi ei kuulu autoilijan kanssa tehdyn sopimuksen piiriin, tulee kirjoittimelta teksti "**Korttityyppi ei kelpaa**". Tällöin on valittava joku muu maksuväline.
- Kortin ollessa sulkulistalla tulee kirjoittimelta varo-ilmoitukset: toimi silloin tulos-tuneiden ohjeiden mukaisesti.

3.3 Maksutapahtuma magneettiraitakortilla: pankki- tai luottokortti

Mittarin ollessa KASSA -tilassa

- Vedä magneetikortti lukulaitteen läpi.
- Kortin onnistuneen luvun merkiksi näytölle tulee teksti **MAGNEETIKORTTI**
- Jos kortti on yhdistelmäkortti, maksupäätteen näytölle tulee valikko josta on valittava käytettävä maksutapa. Kysy maksutapa matkustajalta eli kortinhaltijalta ja valitse sen mukaisesti.

16

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
Maksupäätte näyttää yhdistelmäkortin maksutavat.	VALITSE 1 PANKKIKORTTI 3 LUOTTORTTI

- Jos kortti vaatii varmennuksen, varmennus tapahtuu joko elektronisesti (varmennus kestää tyypillisesti 15 sekuntia, harvoin yli minuutin)
- Tai (jos esimerkiksi tietoliikennekatkos) puhelimitse: maksupäätte kysyy **"varmennus num.="**, kuljettajan pitää soittaa varmennus (American Express 0800 114 646, Diners Club 0800 955 55, Luottokunta (09) 696 46 46, pankit 0100 3100) ja syöttää puhelimesta saatu varmennusnumero maksupäätteeseen.

Mikäli vedät sirukortin magneetikortin lukijassa, näytölle ilmestyy teksti **"Käytä sirua"**.

3.4 Omavastuun maksaminen maksupäätteellä

Kun (taksiyhtiön) magneetikortti, jonka käyttöön sisältyy omavastuu, on luettu KASSA-tilassa, kehottaa maksupäätte syöttämään omavastuun.

TEKSTI NÄYTÖLLÄ	SELITYS	TOIMENPIDE
Omavastuu		Syötä omavastuu maksupäätteen näppäimillä. •-näppäimellä desimaalipiste

HUOM! Mikäli kyydin omavastuuosuus on määritetty taksamittarilla ja se on jo maksettu ja loppuosa halutaan maksaa omavastuullisella kortilla, menettele seuraavasti: Kortinluvun jälkeen maksupäätteen kysyessä omavastuun suuruutta paina OK-näppäintä (eli omavastuu 0 euroa koska omavastuu jo maksettu taksamittarilla).

TEKSTI NÄYTÖLLÄ	SELITYS	TOIMENPIDE
Omavastuu		Paina OK-näppäintä

17

3.5 Maksutapahtuma magneettiraitakortilla: rahasaldollinen kortti

- Maksaminen kuten luotto- tai pankkikortilla
- Jos saldo ei riitä koko matkan maksuksi tekee mittari maksusta jaetun maksun, josta loppuosa voidaan maksaa käteisellä, pankki- tai luottokortilla.

3.6 Maksutapahtuma magneettiraitakortilla: matkasaldollinen kortti

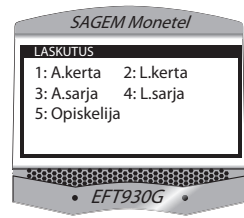
- Maksaminen kuten luotto- tai pankkikortilla
- Jos kortilla on omavastuu peritään tämä ensi asiakkaalta
- Omavastuun voi maksaa käteisellä, pankki- tai luottokortilla.

Esimerkki matkasaldollisella magneettiraitakortilla maksamisesta (SOTE II):

	EFT930 NÄYTTÖ
<p>Mittarin ollessa KASSA-tilassa vedä magneettikortti lukijan läpi (hahlo maksupäätteen oikea laidassa). Kortin onnistuneen luvun merkiksi näytölle tulee teksti MAGNEETIKORTTI.</p> <p>Maksupäättee tarkistaa kortin tiedot keskukselta. Näytölle tulee ensin teksti Tarkistaa... ja sitten Varmentaa... ja sitten Korttikelpaa.</p>	 <p>The image shows a terminal screen with 'SOTE' at the top and 'Tarkistaa...' on the main display area. The terminal is a SAGEM Monetel EFT930G model.</p>

Maksupäätteen näytöllä näkyy erilaiset lipputyypit. Valitse sopiva painamalla numeronäppäintä:

- 1 = aikuisten kertalippu
- 2 = lasten kertalippu
- 3 = aikuisten sarjalippu
- 4 = lasten sarjalippu
- 5 = opiskelija

18

Taksamittarin näyttöön vaihtuu summaksi maksettava omavastuu, jonka asiakas voi maksaa millä maksutavalla tahansa.

HUOMIO / SELITYS

Omavastuun osuuden kertova summa näkyy näytöllä.

Jos matkustaja maksaa kortilla, syötä kortti maksupäätteen. Jos matkustaja maksaa käteisellä, paina mittarista K-näppäintä.

Painetaan [K] - näppäintä. Mittari tulostaa kuljettajan kuitin maksutapahtumasta.

Jos haluat ohittaa kuitin tulostamisen, valitse taksamittarin näppäin T3.

Tämän jälkeen tulostettavaksi jää vielä asiakkaan kuitti ajetusta matkasta, painetaan [K] - näppäintä toisen kerran.

MITTARIN NÄYTTÖ

3.00

Päättö t

t t t t

3.7 Kortin numeron syöttäminen käsin

Jos kortin magneettiraita on vahingoittunut, voit syöttää käsin korttinumeron maksupäätteeseen. Aloita syöttö painamalla maksupäätteestä **F3**-näppäintä. Maksupäätte ilmoittaa **”Näppäile kortti”**. Näppäile korttinumero maksupäätteen numeronäppäimillä ja paina vihreää OK -näppäintä.

Tämän jälkeen maksupäätte kysyy kortin voimassaoloaikaa **”voimassa kk/vv?”**. Syötä numeronäppäimillä voimassaoloaika järjestyksessä kkvv. Voimassaoloaika on kortilla valmiiksi tässä järjestyksessä. Lopuksi paina vihreää näppäintä. Maksupäätte jatkaa kuin kortti olisi luettu magneettiraidalta.

19

HUOM! Jos näppäilet korttinumeron väärin, voit peruuttaa numero kerrallaan painamalla keltaista näppäintä. Voit aina keskeyttää korttinumeron syötön painamalla punaista näppäintä.

HUOM! Jos numero syötetään käsin on erittäin tärkeää tarkistaa visuaalisesti kortin merkinnät ja se että ne vastaavat korttitarkastuksen/kuitin tietoja.

4 Yhtiölaskutus/oma laskutus/KELA-laskutus

Laskutettavia ajoja voidaan syöttää myös EFT930 kortinlukijan kautta.

20

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mittarin ollessa KASSA-tilassa paina EFT930 näppäimistöiltä F-näppäintä. 2. Valitse LASKUTUS -> YHTIÖLASKUTUS, OMA LASKUTUS tai Kela -laskutus. Maksupäätte menee laskutustilaan. Ensimmäiseksi laite kysyy omavastuuta. 3. Jos maksu sisältää omavastuuosuuden, syötä omavastuun summa. Mikäli tarvitaan omavastuu senttien tarkkuudella, paina pistettä EFT930 näppäimistöä niin saat näyttöön desimaalipilkun ja voit syöttää sentit. 4. Hyväksy painamalla vihreää OK-näppäintä.	Yhtiölaskutus Omavastuu
<p>HUOM! Kela vahvistaa vuosittain omavastuun määrän. Kun asiakkaan omavastuuosuudet ylittävät kalenterivuoden aikana Kelan määrittelemän summan, asiakas saa Kelalta matkakustannusten omavastuukortin, joka oikeuttaa täyteen Kela-korvaukseen matkakustannuksista. Mikäli asiakas esittää kyseisen kortin, omavastuusi voidaan näppäillä 0 euroa.</p> <p>Seuraavaksi laite kysyy MAKSAJA, KUSTANNUSPAIKKA, ASIAKAS, MATKUSTAJIA (lukumäärä) tietoja. HUOM. KELA-laskutuksen kohdalla kaikki nämä kysymykset voidaan ohittaa painamalla vihreää näppäintä.</p> <p>Kun kaikki tiedot on syötetty, mittari tulostaa kuljettajan kuitin tai siirtyy omavastuun maksamiseen. (Jos et syötä numeroarvoa lainkaan, ohita kyseinen kenttä painamalla vihreää OK -näppäintä).</p>	Maksaja Kust.paikka Asiakas

Seuraavaksi käsitellään mahdollinen omavastuu:

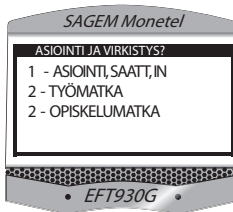
HUOMIO / SELITYS	MITTARIN NÄYTTÖ
<p>Ostavastuun osuuden kertova summa näkyy näytöllä.</p> <p>Jos matkustaja maksaa kortilla, syötä kortti maksupäätteen. Jos matkustaja maksaa käteisellä, paina mittarista K-näppäintä.</p>	<p>10.00</p>
<p>Paina K -näppäintä. Mittari tulostaa kuljettajan kuitin maksutapahtumasta.</p> <p>Jos haluat ohittaa kuitin tulostamisen, valitse taksamittarin näppäin T3.</p>	<p>Päätytti</p>
<p>Tämän jälkeen tulostettavaksi jää vielä asiakkaan kuitti ajetusta matkasta. Paina K -näppäintä toisen kerran.</p>	<p>tytti</p>

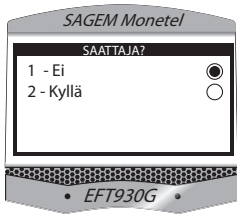
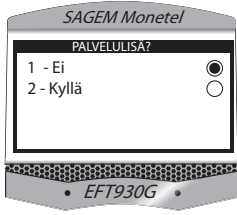
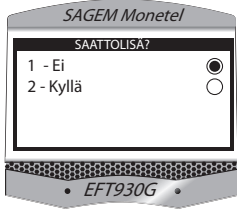
21

5 Maksaminen toimikortilla (SOTE)

Jos kyseessä on ns. kimpakyyti, valitse yhteisajo- eli kimpakyytitila päälle (katso luku 5.1) ennen maksua.

22

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
<p>Mittarin ollessa KASSA-tilassa paina toimikortti lukijaan. Maksupäätte lukee kortin tiedot.</p>	<p>VALINTA KÄYNNISSÄ... Käynnistää SOTE-sovelluksen...</p>
<p>Maksupäätte tarkistaa kortin tiedot keskukselta.</p>	
<p>Maksupäätte kysyy onko matka sisä- vai ulkokuntamatka.</p> <p>Voit valita ikkunasta joko oletuksen painamalla vihreää OK-nappia, tai valitsemalla F4 ja F3 vaihtaa valintaa ylös/alas.</p>	
<p>Maksupäätte näyttää matkatyypit valittavaksi. Esimerkiksi oikealla, mutta tekstit tulevat kortin tiedoista joten ne ovat erilaisia.</p> <p>Matkatyyppin voit valita numerolla tai selaamalla alas/ylös -nuolilla.</p>	

<p>Seuraavaksi maksupääte kysyy lisätäänkö maksutapah- tumaan saattaja.</p>	
<p>Seuraavaksi maksupääte kysyy lisätäänkö maksutapah- tumaan saatto/palvelulisiä.</p> <p>Voit valita ikkunasta joko oletuksen painamalla vihreää OK-nappia, tai valitsemalla F4 ja F3 vaihtaa valintaa ylös/alas.</p> <p>Maksupääte voi sisällyttää lisät omavastuuosuuteen. Sääntö riippuu kunnasta.</p>	
<p>Maksupääteellä on nyt kaikki tiedot ja se tekee maksu- tapahtuman valmiiksi.</p> <p>Maksupääte pyytää ottamaan kortin pois.</p> <p>Mittarin näyttöön vaihtuu maksettava omavastuun summa, jonka asiakas voi maksaa millä maksutavalla tahansa.</p>	<p>Odota... POISTA KORTTI</p>

23

Seuraavaksi käsitellään mahdollinen omavastuu:

HUOMIO / SELITYS	MITTARIN NÄYTTÖ
<p>Omvastuun osuuden kertova summa näkyy näytöllä.</p> <p>Jos haluat tulostaa taksikuitin omavastuusta, paina K - näppäintä mittarista.</p>	<p>10.00</p>

Paina **K** - näppäintä. Mittari tulostaa kuljettajan kuitin maksutapahtumasta. Jos haluat ohittaa kuitin tulostamisen, valitse taksamittarin näppäin **T3**.

Päätytti

Tämän jälkeen tulostettavaksi jää vielä asiakkaan kuitti ajetusta matkasta. Paina **K** - näppäintä toisen kerran.

tytti

✓ Kun haluat peruuttaa toimikorttimaksun kesken valintoja, paina punaista näppäintä.

✓ Kun haluat jostain toimikorttikuitista kopion, paina **K**-näppäintä mittarilta heti asiakkaan kuitin tulostuksen jälkeen. Katso tarkemmin mittarin ohjeista.

24

5.1 Kimppakyyti (SOTE)

HUOMIO / SELITYS

Ennen ensimmäisen kortin syöttämistä lukijaan

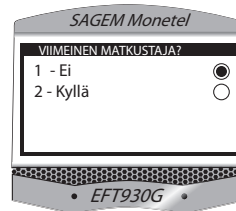
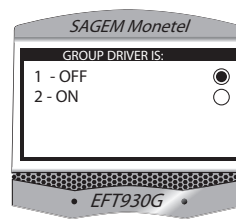
valitse kimppakyydissä Sagemin valikosta **F** - Asetukset - Kimppakyyti, ja valitse On tai Off.

Jos yhteisajo- eli kimppakyytitila on päällä, maksupäätteen kysy maksun viimeisenä kysymyksenä, onko tässä viimeinen matkustaja.

Kun mittari palaa vapaalle, Sagemin kimppakyytitila poistuu.

Jos asiakas ei ole kimppakyydin viimeinen, kuittien tulostuksen jälkeen mittari jää KASSA -tilaan. Voit palata takaisin TAKSA- tilaan ja jatkaa matkaa.

EFT930 NÄYTTÖ

6 Maksaminen Kaupunkikortilla (LIKUMA)

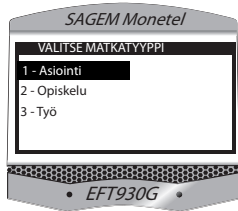
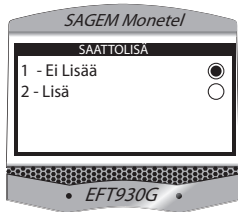
6.1 Kimppakyyti-toiminnon valinta LIKUMA-kortilla

LIKUMA toimikorttien yhteydessä on mahdollisuus käyttää yhteisajo-toimintoa. Ajovälitykseltä tulleen tilauksen mukana on tieto jos kyseinen kyyti on yhteisajo. Tällöin kuljettajan on valittava maksupäätteen valikosta Kimppakyyti ennen ensimmäisen matkustajan maksua. (F-Asetukset-Kimppakyyti)

Kun yhteisajo on valittu niin oletuksena on että **kaikki matkustajat maksavat Kaupunkikortilla (LIKUMA) matkan**. Maksaminen tapahtuu taksamittarin ollessa KASSA -tilassa laittamalla Kaupunkikortti kortinlukijaan. Valintoihin tulee nyt lisää kysymys onko kyseessä viimeinen asiakas. Yhteisajossa matkustajan ei tarvitse maksaa omavastuusuutta, eikä sitä mittari myöskään tässä tapauksessa vaadi, vaikka kortin tietoihin sellainen olisi merkitty.

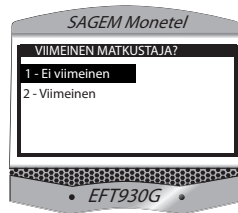
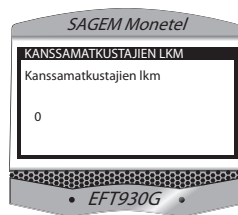
25

6.2 Maksaminen LIKUMA-kortilla

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
Mittarin ollessa KASSA-tilassa paina toimikorttikortti lukijaan.	VALINTA KÄYNNISSÄ...
Maksupäätte tarkistaa kortin tiedot.	Tarkistaa..
Maksupäätte kysyy matkatyyppiin. Valitse matkatyyppi suoraan numerolla tai nuolinäppäimillä selaamalla + vihreällä napilla.	
Maksupäätte kysyy lisätäänkö maksutapahtumaan saattolisä. Jos kortille ei ole talletettu saattolisää, ei valintaa näytetä.	

Maksupäätte kysyy kanssamatkustajien lukumäärää. Jos ei kanssamatkustajia ole mukana, ohita kohta painamalla vihreää näppäintä. Jokainen ylimääräinen kanssamatkustaja lisää omavastuun suuruutta. **(HUOM!** Kanssamatkustaja ei tarkoita virallista saattajaa vaan ylimääräistä henkilöä joka matkustaa esim. saattajan lisäksi)

Mikäli yhteisajo on aktivoitu, maksupäätte voi kysyä vielä onko kyseessä viimeinen matkustaja.

Maksupäätteellä on nyt kaikki tiedot ja se tekee maksutapahtuman valmiiksi.

Maksupäätte pyytää ottamaan kortin pois.

Mittarin näyttöön vaihtuu maksettava omavastuu summa, jonka asiakas voi maksaa millä maksutavalla tahansa.

POISTA KORTTI

HUOMIO / SELITYS

Jos omavastuusta halutaan tulostaa taksikuitti, paina **K** - näppäintä mittarista. Mittarin näytössä näkyy teksti "Oma" ja omaosan suuruus.

Paina **K** - näppäintä. Mittari tulostaa kuljettajan kuitin maksutapahtumasta.

Tämän jälkeen tulostettavaksi jää vielä asiakkaan kuitti ajetusta matkasta. Paina **K** - näppäintä toisen kerran.

MITTARIN NÄYTÖ

10.00

Pöytä t

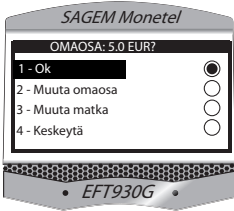
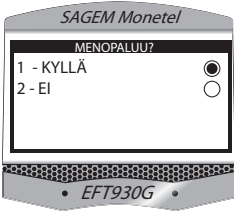
t t t

✓ Kun haluat peruuttaa tapahtuman kesken valintoja, paina **punaista** näppäintä.

✓ Kun haluat jostain toimikorttikuitista kopion, paina taksamittarista **K** heti asiakkaan kuitin jälkeen. Tarkemmin taksamittarin ohjeessa.

✓ Jos kortilla on vain yksi matkatyyppi ilman mahdollisuutta lisämaksuihin, lukija suorittaa maksutapahtuman automaattisesti ilman mitään valintoja.

7 Maksaminen toimikortilla (X-CARD)

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
Mittarin ollessa KASSA-tilassa paina toimikortti lukijaan. Maksupääte lukee kortin tiedot.	VALINTA KÄYNNISSÄ...
Maksupääte tarkistaa kortin tiedot.	Tarkistaa..
<p>Maksupääte näyttää omavastuun suuruuden.</p> <p>Jos omavastuu on sopiva, hyväksy valinta valitsemalla valikosta "OK" ja painamalla vihreää näppäintä.</p> <p>Jos haluat muuttaa omavastuun määrää tai omavastuun perusteena olevaa matkan pituutta, katso kohta 7.1.</p>	
<p>Maksupääte kysyy oliko matka meno-paluu.</p> <p>Jos valitaan meno-paluu, mittari poistaa kortilta kaksi matkaa.</p>	
<p>Maksupäätteellä on nyt kaikki tiedot ja se tekee maksutapahtuman valmiiksi.</p> <p>Maksupääte pyytää ottamaan kortin pois.</p> <p>Mittarin näyttöön vaihtuu maksettava omavastuun summa, jonka asiakas voi maksaa millä maksutavalla tahansa.</p>	POISTA KORTTI

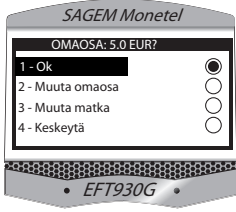
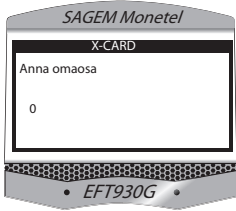
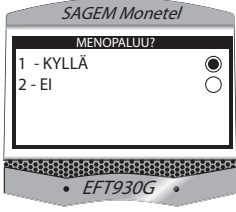
27

HUOMIO / SELITYS	MITTARIN NÄYTTÖ
Jos omavastuusta halutaan tulostaa taksikuitti, paina K -näppäintä mittarista.	10.00
Paina K -näppäintä. Mittari tulostaa kuljettajan kuitin maksutapahtumasta.	Päättely t
Tämän jälkeen tulostettavaksi jää vielä asiakkaan kuitin ajetusta matkasta. Paina K -näppäintä toisen kerran.	t t t t

- ✓ Kun haluat palata edelliseen valintaan tai peruuttaa toimikorttimaksutapahtuman kokonaan, paina **punaista näppäintä** Sagem-maksupäätteen näppäimistöltä.
- ✓ Kun haluat toimikorttikuitista kopion, paina taksamittarista **K** heti asiakkaan kuitin jälkeen. Katso tarkemmin taksamittarin ohjeesta.

7.1 Omavastuun muuttaminen (X-CARD)

28

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
<p>Kortin tarkistuksen jälkeen näyttöön tulee omavastuun suuruus.</p> <p>Jos haluat muuttaa omavastuun määrää tai omavastuun perusteena olevaa matkan pituutta, valitse numeroilla 2 tai 3, tai nuolinäppäimillä ja vihreällä painikkeella.</p>	
<p>Jos halusit muuttaa summaa, maksupäätte kysyy omavastuun määrää.</p>	
<p>Maksupäätte kysyy oliko matka meno-paluu.</p> <p>Jos matka oli meno-paluu, mittari poistaa kortilta kaksi matkaa.</p>	
<p>Maksupäätteellä on nyt kaikki tiedot ja se tekee maksutapahtuman valmiiksi.</p> <p>Maksupäätte pyytää ottamaan kortin pois.</p> <p>Mittarin näyttöön vaihtuu maksettava omavastuun summa, jonka asiakas voi maksaa millä maksutavalla tahansa.</p>	<p>POISTA KORTTI</p>

7.2 Kimppakyyti (X-CARD)

Taksamittarin maksu voidaan jakaa kassalla useamman maksajan kesken. Kunkin matkustajan osuus voidaan antaa joko rahamääränä tai mittariin voidaan syöttää matkustajien lukumäärä, jolloin mittari ehdottaa maksuosuutta.

Jaa maksu valitsemalla koodi 42E.

7.2.1 Jako rahamäärällä

Esimerkki: mittarin maksu on 37,60 ja asiakas haluaa maksaa siitä 10 euroa.

29

HUOMIO / SELITYS JA TOIMENPIDE	MITTARIN NÄYTTÖ
Mittari KASSA tilassa. Valitse koodi 42 E .	= 37.60
Mittari numeroidensyöttötilassa. 1. Näppäile uusi summa ja 2. Paina E .	OSA -----
Mittari odottaa maksamista. Kirjaa maksu.	Euro = 10.00
Mittari KASSA tilassa. a) Palaa TAKSA tilaan, tai b) Kirjaa loput maksut.	OSA = 27.60

Maksun maksaminen tapahtuu kuten maksun muuttamisen yhteydessä. Maksun jälkeen älä kuitenkaan palaa VAPAA -tilaan, vaan pysy KASSA -tilassa. Maksun jälkeen voidaan maksaa lisää maksuosuuksia eikä palata taksalle.

Jos syötetty osuus on suurempi kuin mittarin näyttämä hinta, ylijäämä menee tipeiksi ja mittarin summaksi tulee 0.00.

Jos osa maksusta on maksettu aiemmin pois, lisänäytössä näkyy sekä taksalla että kassalla teksti "OSA" merkinä siitä että osa kyydin hinnasta on jo maksettu.

Esimerkki: [OSA 3 3.30] tai [OSA = 3.30]

7.2.2 Jako matkustajien määrällä

Matkan jakaminen matkustajien määrällä on täysin tasapuolinen menetelmä vain jos kaikki jäävät samaan aikaan pois tai pois jäävät ovat saman matkan varrella.

Periaate on se, että kunkin matkustajan jäädessä pois mittariin syötetään autossa kyseisellä hetkellä olevien matkustajien määrä, jolloin mittari ehdottaa maksuosuutta.

30

Esimerkki 1

Kyydissä on kolme matkustajaa. Ensimmäisen jäädessä pois mittari näyttää 30 euroa. Kuljettaja syöttää matkustajien määräksi kolme, jolloin mittari ehdottaa ensimmäiselle matkustajalle 30/3 eli 10 euroa (= kolmasosa lähtörahasta ja kolmasosa matkan siihenastisesta hinnasta).

Kymmenen euron maksun jälkeen mittarin summaksi tulee 20 euroa. Nyt jos toinenkin matkustaja jäisi pois, tässä tilanteessa summa olisi 20 euroa ja matkustaja 2, eli hänen osuudeksi tulisi 20/2 eli myös 10.

Myös viimeisen matkustajan osuudeksi tulisi 10 euroa.

Jos ensimmäisen matkustajan jäädessä pois matka jatkuisikin, loppumatkan kustannukset jakaantuisivat loppujen kahden kesken.

Esimerkki 2

Mittarin maksuna on 37,60 ja matkustajia on kolme.

HUOMIO / SELITYS JA TOIMENPIDE	MITTARIN NÄYTTÖ
Mittari KASSA tilassa. Valitse koodi 42 .	= 37.60
Mittari numeroidensyöttötilassa. Paina € .	05A _ _ _ _ _

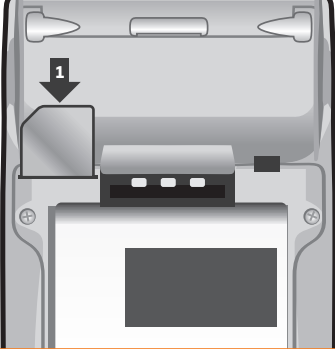

Mittari numeroidensyöttötilassa. 1. Näppäile matkustajien lukumäärä. 2. Paina € .	EPL -----
Mittari odottaa maksamista. Kirjaa maksu.	Euro € 12.50
Mittari KASSA tilassa. a) Palaa TAKSA tilaan, tai b) Kirjaa loput maksut.	OSA = 25.10

8 Maksaminen toimikortilla (Matkahuolto)

Maksupäätte voi vastaanottaa Matkahuollon toimikortteja vain mikäli siihen on asennettu tarvittavat ohjelmistot sekä Matkahuollon turvamoduuli. Matkahuollon toimikortteja otetaan vastaan yleensä linjareittiä ajettaessa. Maksupäätte voi vastaanottaa Matkahuollon arvo- ja luottolippuja myös normaalin taksimatkan yhteydessä. Matkahuollon piikkiliput eivät toimi reittiajossa.

8.1 Matkahuollon turvamoduulin asentaminen

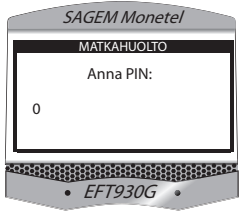
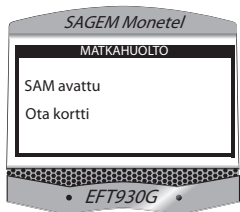
- 32 Maksupäätte voi vastaanottaa Matkahuollon toimikortteja vain mikäli siihen on asennettu tarvittavat ohjelmistot sekä Matkahuollon turvamoduuli. Turvamoduulin (SIM-kortti) toimittaa Matkahuolto.

EFT930	HUOMIO / SELITYS
	<p>1. Sammuta maksupäätteestä virta ennen turvamoduulin asennusta.</p> <p>2. Avaa maksupäätteen akun suojana oleva kansi. Aseta SIM-kortti slot1-paikkaan siten, että viistetty kulma tulee vasemmalle puolelle.</p>
	<p>3. Paina SIM-kortti varovasti pohjaan saakka. Varmista, että SIM-kortti on riittävän syvällä, jotta kansi menee kunnolla paikalleen. Sulje kansi.</p>

8.2 Matkahuollon turvamuduulin avaaminen

Matkahuollon turvamuduuli tulee avata Matkahuollon kuljettajakortilla, ennen tätä toimenpidettä maksupäätteellä ei voi vastaanottaa Matkahuollon toimikortteja.

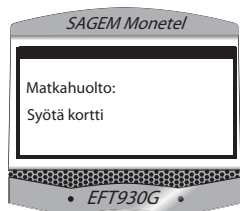
HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
<p>Vuoron aloituksen jälkeen syötetään Matkahuollon kuljettajakortti maksupäätteeseen. Maksupäätte kysyy 4-numeroista PIN-tunnusta.</p>	
<p>Kun oikea PIN on syötetty, maksupäätte ilmoittaa turvamuduulin onnistuneesta avaamisesta.</p>	

33

- Turvamuduuli sulkeutuu automaattisesti vuoron lopetuksessa.

8.3 Matkahuollon lippujen vastaanottaminen reittiajossa

Reittiajossa ennen maksukortin syöttämistä tulee taksamittari asettaa tilaan, jossa se on valmis vastaanottamaan Matkahuollon kortteja:

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
<p>Reittiajossa painetaan T3 taksamittarista, syötetään hinnaksi 0 ja painetaan E. Tämän jälkeen maksupäätte pyytää syöttämään Matkahuollon kortin.</p>	

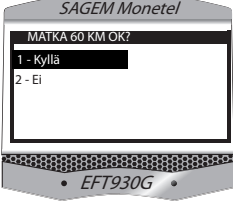

8.4 Matkahuollon lippujen vastaanottaminen normaaliajossa

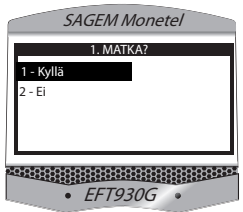
Normaaliajossa Matkahuollon kortteja käytetään kuten muita toimikortteja. Myös Matkahuollon kortti syötetään Kassa-tilassa maksupäätteeseen.

Matkahuollon sarjalipuilla ja kausilipuilla ei voi maksaa normaaliajossa.

8.5 Matkahuollon kortin esittämiä kysymyksiä

34 Matkahuollon kortin tyypistä riippuen maksupääte voi kysyä erilaisia kysymyksiä maksutapahtuman aikana. Alla on esitetty mahdollisia kysymyksiä selityksineen.

HUOMIO / SELITYS	EFT930 NÄYTTÖ
<p>Maksupääte kysyy kortilla maksettavan matkan pituutta.</p>	
<p>Maksupääte kysyy onko kortilla oleva matkan maksimipituus riittävä maksettavalle matkalle.</p>	
<p>Maksupääte ehdottaa matkalle hintaa syötettyjen ja kortilta luettujen tietojen perusteella. Ehdotetun hinnan voi hyväksyä painamalla vihreää. Jos halutaan käyttää jotain toista hintaa, syötetään uusi hinta maksupäätteelle ja painetaan sitten vihreää.</p>	

<p>Maksupääte kysyy minkä kunnan alueella ollaan. Kuntanumeron syöttämisen voi ohittaa painamalla vihreää.</p>	
<p>Maksupääte kysyy mihin kuntaan matka suuntautuu. Kuntanumeron syöttämisen voi ohittaa painamalla vihreää.</p>	
<p>Maksupääte kysyy aluenumeroa missä ollaan.</p>	
<p>Maksupääte kysyy onko kyseessä matkaketjun ensimmäinen matka.</p>	

35

- ✓ Jos haluat keskeyttää toimikorttimaksutapahtuman, paina **punaista näppäintä** Sagem-maksupäätteen näppäimistöä.

9 Maksupäätteen asetukset

Maksupäätteen käyttämä tulostin voidaan vaihtaa Asetukset-valikon kohdista ”Mihin Sagem tulostaa”.

Älä muuta laitteen asetuksia ilman tarkkaa ohjeistusta maksupalvelun tarjoajalta, kuten esimerkiksi tilausvälitysyhtiöltä.

HUOM! Muuttamalla asetuksia maksupäätteen voi mennä tilaan jossa sillä ei voi enää vastaanottaa maksutapahtumia.

10 Virheilmoituksia ja niiden selitykset

10.1 Ilmoitukset maksupäätteen näytöllä

TEKSTI	SELITYS
Card not accepted	Kortti eri kelpaa. Kortti pystytettiin lukemaan mutta EMV-sovelluksen parametreissa ei ole mukana tätä korttia / korttityyppiä.
Card reading failed	Luku epäonnistui. EMV-sovellus ei pystynyt lukemaan magneettijuovaa.
Ei sulkulista tarkistusta!	Yhteysvirhe. Magneettijuovasovellus ei voinut tarkistaa korttia yhtiön sulkulistalta. Korttityyppi tosin löytyi maksupäätteen korttipohjasta. Magneettijuovasovellus kysyy, ottaako kuljettaja vastuun kortin kelpoisuudesta.
Ei vastausta Keskukselta!	Yhteysvirhe, maksupäättee ei kelpuuta korttia. Magneettijuovasovellus ei voinut tarkistaa korttia yhtiön korttipohjasta eikä sulkulistalta. Magneettijuovasovellus ei löytänyt korttia maksupäätteen korttipohjasta.
Hyväksytkö kortin?	Yhteysvirhe. SOTE-sovellus ei voinut tarkistaa korttia yhtiön sulkulistalta. Korttityyppi tosin löytyi maksupäätteen korttipohjasta. SOTE-sovellus kysyy, ottaako kuljettaja vastuun kortin kelpoisuudesta.
Kortti ei kelpaa!	Päättee ei kelpuuta korttia. Magneettijuovasovelluksen parametreissa ei ole mukana tätä korttityyppiä.
Korttipohja-valikko	Yhteysvirhe. Likuma-sovellus ei voinut tarkistaa korttia yhtiön sulkulistalta. Korttityyppi tosin löytyi maksupäätteen korttipohjasta. Likuma-sovellus kysyy, ottaako kuljettaja vastuun kortin kelpoisuudesta.
Kortti sulkulistalla	Päättee ei kelpuuta korttia. Toimikorttisovelluksen (Likuma) tarkistama kortti on sulkulistalla.
Korttinvirhe!	Lukuvirhe. Toimikorttisovellus (SOTE, Likuma, X-Card) ei pystynyt lukemaan sirua.
LUKU EI ONNISTUNUT!	Lukuvirhe. Magneettijuovasovellus ei pystynyt lukemaan kortin magneettijuovaa.

Lähetetään maksua ... Maksu epäonnistui	Likuma-sovelluksen ja mittarin välillä on tapahtunut vakava virhe. Maksutapahtuma ei ole mennyt mittariin. Kirjoita muistiin tietoa maksusta, kortista ja kuittinumerosta selvittelyä varten.
Maksu keskeytetty	Pääte ei kelpuuta korttia. Toimikorttisovelluksen (SOTE) parametreissa ei ole mukana tätä korttia, tai kortti on sulkulistalla. Sama teksti voi näkyä myös "Odota..." tekstin jälkeen. Sote-sovelluksen ja mittarin välillä on tapahtunut vakava virhe. Maksutapahtuma ei ole mennyt mittariin. Kirjoita muistiin tietoa maksusta, kortista ja kuittinumerosta selvittelyä varten.
Receipt info epäonnistui	EMV-sovelluksen ja mittarin välillä on tapahtunut vakava virhe. Maksutapahtuma ei ole mennyt mittariin. Kirjoita muistiin tietoa maksusta, kortista ja kuittinumerosta selvittelyä varten.
Sulkulista ei käytössä	Yhteysvirhe. EMV-sovellus ei voinut tarkistaa korttia Semelin palvelukeskuksen pankin sulkulistalta.
Swipe card	Lukuvirhe. EMV-sovellus ei pystynyt lukemaan sirua. Vedä kortti magneettijuovalukijassa.
Takavarikoi kortti	Pääte ei kelpuuta korttia, koska se on sulkulistalla. Magneettijuovasovellus kysyy onko kuljettaja takavarikoinut (laskutus)kortin.
Tapahtuma keskeytetty	Maksu ei ole siirtynyt kortinlukijaan. Lue kortti uudelleen.
Varmennus hylätty Vastauskoodi nnn	Pääte ei kelpuuta korttia. Keskus tarkisti kortin saldon. Saldo ei riitä.
Yhteysvirhe Konekielivarm. epäonnistui	Pääte ei kelpuuta korttia. EMV-sovellus ei saa vastausta GPRS-yhteyden yli pankista tai luottoyhtiöstä.

HUOM. Laite on EMV-sääntöjen mukaan turvasuojattu tunkeutumisyrikyksiä vastaan joten sitä ei saa kolauttaa, pudottaa, tai yrittää avata missään tilanteessa. Avattu tai pudotettu laite lakkaa toimimasta (näyttöön tulee teksti: "**Alert irruption**") ja se on toimitettava Semel Oy:lle. Tällöin päätteen takuut raukeavat, kuten myös jos laitteen sinetit eivät ole ehjät.

Ei vastausta Keskukselta!	Yhteysvirhe, maksupääte kelpuuta korttia. Magneettijuovasovellus ei voinut tarkistaa korttia yhtiön korttipohjasta eikä sulkulistalta. Magneettijuovasovellus ei löytänyt korttia maksupäätteen korttipohjasta.
Ei yhteyttä taksamittariin!	Vakava virhe. Maksupäätteen tekemä maksutapahtuma ei ole mennyt mittariin. Kirjoita muistiin tietoa maksusta, kortista ja kuittinumerosta selvittelyä varten.
Kortti ei kelpaa!	Yhteysvirhe. Maksupääte ei kelpuuta korttia. SOTE-sovellus ei voinut tarkistaa korttia yhtiön korttipohjasta eikä sulkulistalta. SOTE-sovellus ei löytänyt korttia maksupäätteen korttipohjasta.
Kortti sulkulistalla	Pääte ei kelpuuta korttia. Toimikortti- tai magneettijuovasovelluksen tarkistama kortti on yhtiön sulkulistalla.
Korttityyppi ei kelpaa!	Pääte ei kelpuuta korttia. Magneettijuovasovelluksen parametreissa ei ole mukana tätä korttityyppiä.
Maksutapahtuman talletus mittarille epäonnistui	Vakava virhe. Maksupäätteen tekemä maksutapahtuma ei ole mennyt mittariin. Kirjoita muistiin tietoa maksusta, kortista ja kuittinumerosta selvittelyä varten.
Warning Take away card	Pääte ei kelpuuta korttia. EMV-sovelluksen tarkistama kortti on pankin sulkulistalla.
100-999 (jokin numero)	Pääte ei kelpuuta korttia. Pankki tai luottoyhtiö tarkisti korttia vastaavan tilin ja palautti paluukoodin. Arvot 100-199 ilmoittavat että myyntilupaa ei anneta, mutta kortin takavarikointia ei vaadita. Arvot 200-299 ilmoittavat, että myyntilupaa ei anneta, ja kuljettajalta vaaditaan että kortti pitää koettaa takavarikoida. Arvot 902-949 kertovat että tietoliikenteessä on tapahtunut järjestelmävirhe.

10.2 Ongelmatilanteet

Seuraavassa on listattu muutamia maksupäätteen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita ja annetaan neuvoja, miten ne todennäköisimmin voidaan ratkaista.

40

TEKSTI	SELITYS
Kortinlukija ei lue sirukorttia	a) Varmista, että sirukortti on syötetty kunnolla lukulaitteeseen, pohjaan saakka. b) Liikuta sirukorttia sivusuunnassa.
Kortinlukija ei lue magneettijuovaa	a) Puhdista lukupää. b) Ongelma on ratkaistu Sagemin ohjelmaversiosta 2.55 eteenpäin.
Maksupäätteen näyttö on haalea	Haalea - säätö "" pohjaan ja sitten paina nuolta ylöspäin / alaspäin.
Näyttö on pimeä	Testaa toimiiko tulostus vai onko laite täysin pimeä. Jos tulostus toimii, yritä säätää yllä olevan mukaan.
Lataus ei toimi kunnolla	a) Sähköt: varmista, että pohjan verkkojohto on kunnolla kiinni. Kun yhteys on kunnossa, töpseli näkyy näytöllä toimivan yhteyden merkinä. b) Akku voi olla viallinen tai loppuunkulunut. Esimerkiksi vika "Pohja ei toimi" saattaa todellisuudessa johtua huonosta akusta, joka ei enää lataudu täyteen.
Tulostus ei toimi	a) Tarkista paperinsiirtotelan (ks. kuva kohdassa 10.1) kiinnikkeet ja olemassaolo. b) Varmista, ettei luukun jousi ole hukassa tai löystynyt. c) Varmista, ettei kuittirulla ole liian suuri. Jos kuittirulla on liian suuri, kuittirulla ei pyöri ja tulostimesta kuuluu rutinaa. d) Tarkista, ettei kuittirulla ole viallinen (esimerkiksi taittunut kartioksi). e) Tarkista, onko päate pudonnut. Jos päate on pudonnut, antenni voi painaa kuittirullaa ja vaikeuttaa tulostusta.

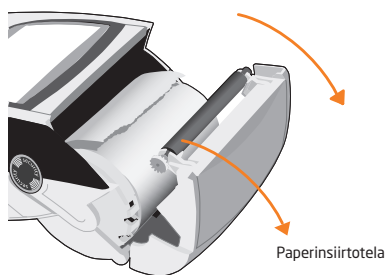
11 Laitteen huolto ja puhdistus

11.1 Kuittirullan vaihto

Kuitissa tulee näkyviin punainen raita silloin, kun kuittirulla alkaa olla loppumassa. Vaihda kuittirulla: avaa maksupäätteen kuittikotelo nostamalla kotelon läppää, jolloin kotelo loksahda auki.

Aseta uusi kuittirulla koteloon siten, että paperi tulee rullan alta. Sulje kotelo painamalla läppä takaisin kiinni. Tarkista lopuksi, että kuittirulla on oikein asetettu painamalla näppäimistön alareunassa vasemmalla olevaa nuolinäppäintä, jolla kuittipaperia tulostetaan ulos.

41

11.2 Likaantunut juovalukija

Jos tulee paljon epäonnistuneita kortinlukuja, magneettijuovalukijaa voi puhdistaa ohuella kankaalla joka on kääritty kortin ympärille. Kankaasta ei kuitenkaan saa irrota kuituja lukijan sisään.

11.3 Maksupäätteen akun tyhjennys ja uudelleenlataus

Aika ajoin maksupäätteen (Bluetooth-malli Sagem EFT930B) akku on hyvä tyhjentää ja ladata uudelleen. Tee akun tyhjennys ja uudelleenlataus 1-2 kk välein. Akun tyhjennys ja lataus kestää muutamia tunteja, joten se kannattaa tehdä päivän päätteeksi, kun maksupäätettä ei enää käytetä.

HUOM. Mikäli näytössä lukee BATTERY NOT COMPATIBLE, maksupäätteen akkutyypin on sellainen, ettei sitä tarvitse tyhjentää ja uudelleenladata.

- 42
1. Aseta pääte latausalustalle
  2. Näppäile **F 0 3 2 2 2** (Bluetooth-malli)
  3. Maksupäätteen näytössä lukee Discharge? 1. YES, 2. NO
Valitse numero **1** (yes)
  4. Näyttöön tulee akun kuva sekä prosenttiluku, joka kuvaa akun latausastetta.
  5. Poistu valikosta painamalla **punaista** näppäintä. Akku tyhjenee kokonaan ja latautuu sen jälkeen täyteen.

HUOM. Latauspohja on otettava irti autotelineestä latausta varten. Latauspohja on liitettävä verkkovirtaan maksupäätteen verkkolaitteen avulla.

Ota varoen latauspohjan virtajohto ja datajohto irti. Liittimet vaurioituvat helposti.

Anna päätteen olla latauksessa 5 h, älä nosta sitä välillä pois.

11.4 Bluetooth maksupäätteen ja sen latauspohjan yhdistäminen (Sagem ETF930B)

Mikäli maksupäätteen ja latauspohjan välinen bluetooth yhteys ei toimi, voidaan nämä yhdistää seuraavasti:

1. Aseta maksupääte latauspohjan päälle.
2. Näppäile **F 0 3 2**
3. Maksupäätteen näytössä vilahtaa numeroita, jonka jälkeen näytössä on Configuration -valikko.
4. Maksupääte on Configuration -valikossa, valitse Cradle Setup joko painamalla sen edessä olevaa numeroa tai valitsemalla **Cradle Setup nuolinäppäimellä** ja painamalla **vihreää** näppäintä.

5. Valitse 1 Association joko painamalla numeroa **1 tai vihreää näppäintä**
6. Valitse **1** New Base
7. Näyttöön tulee teksti Association Succesfull, paina **vihreää** näppäintä
8. Näytössä valikko Base Update, paina **punaista** näppäintä
9. Poistu valikosta painamalla **punaista** näppäintä kolme kertaa, kunnes näytössä lukee järjestelmän tila esim. VAPAA.

Maksupäätteen näytössä on teksti BLUETOOTH, jonka alla näkyy yhteyspohjan sarjanumero. **HUOM!** Voit tarkastaa, että pohja on nyt yhdistetty latauspohjaan vertaamalla näytössä näkyvää sarjanumeroa latauspohjan pohjassa, vasemmassa reunassa ylemmän viivakoodin alla näkyvän numerosarjan 8 viimeiseen numeroon.

43

12 Tukipalvelut

Semel autolaitetuki opastaa teknisissä ongelmissa numerossa 0600 17788. Semel autolaitetuki on avoinna arkisin kello 8.00-16.00.

Ennen soittoa ota esille auton palvelutunnus, jotta voimme palvella sinua paremmin.

Näin saat esille maksupäätteen palvelutunnuksen:

1. Sulje maksupäätteestä virta painamalla piste-näppäin ja keltainen-näppäin yhtäaikaan pohjaan kunnes näytön valo sammuu.

2. Maksupäätteen käynnistyy automaattisesti uudelleen hetken kuluttua ja tulostaa kuitin, jossa ensin System ID ja sen jälkeen PALVELUTUNNUS (12 numeroa).

Maksuihin liittyvissä asioissa ota yhteys omaan maksuliikennepalvelun tarjoajaasi, kuten esimerkiksi tilausvälitysyritykseen tai Taksiliiton Yrityspalveluihin.

Semel Oy

Ansatie 2

01740 Vantaa

www.semel.fi

